

The word(s) **ושלח** **ושלחה** **מלמד** **שהשליח** **עושה** **שליח** - teaches that a **שליח** can appoint another **שליח** and **ושלחה**

OVERVIEW

There are two פסוקים¹ that read as follows: 'כי יקח וגו' וכתב לה ספר כריתות וגו'. The other פסוק reads similarly: 'ושלחה מביתו'. We derive from the word **ושלחה** that a man can make a **שליח** to give the גט to his wife.² We derive from the additional ה"א (of the word **ושלחה**)³ that a woman may make a **שליח** to receive a גט from her husband (or from his **שליח**). The גמרא then continues that from **ושלחה** and **ושלח** we derive that a **שליח** can appoint an additional **שליח**. Our תוספות discusses how we derive this from the פסוקים.

פירש הקונטרס דתרי **ושלחה** כתיב בפרשה -

רש"י explained that in the פרשה of גירושין the word **ושלחה** is written twice, therefore from one **ושלחה** we derive the first two דרשות (that both the man and the woman respectively can appoint a **שליח**) and from the other **ושלחה** we derive that a **שליח** can appoint a **שליח**.⁴

תוספות asks:

ואם תאמר הא איצטריך חד **ושלחה** למדרש דקטנה⁵ ושוטה אינה יכולה להתגרש -
And if you will say; but one **ושלחה** is necessary for the דרשה that a קטנה and a שוטה woman cannot be divorced. תוספות explains how this is derived from **ושלחה** -

דהכי משמע **ושלחה** מי שמשלחה ואינה חוזרת פרט לזו שמשלחה והיא חוזרת -
For this is the implication of **ושלחה**; he can divorce one whom he sends her away and she does not return; to the exclusion of this one (the קטנה)

¹ דברים (כי תצא) כד, א וג'.

² The תורה teaches this to us by using the term שליחות (the word **ושלחה**) instead of וגירשה (see רש"י ד"ה **ושלח**).

³ The word **ושלחה** (with a ה"א מפיק) actually means 'and he sent her away'. The additional ה"א (מפיק) is interpreted it as if it were written without a ה"א מפיק; meaning 'and she sent'. We can derive שליחות האשה from the ה"א since the תורה used the word **ושלחה** instead of וגירשה to teach us that the word **ושלחה** is to be interpreted in all manners pertaining to the laws of שליחות.

⁴ It would seemingly appear at this point that we derive שליח עושה שליח in the same manner as we derived שליחות in general; since the תורה uses the term שליחות instead of גירושין. [Alternately we may derive that שליח עושה שליח from the other **ושלחה** because it is superfluous as תוספות mentions shortly.] We are not discussing what the other ה"א (מפיק) is teaching us. It is not clear whether the ה"א teaches us that שליח האשה or there is no need for a דרשה that a שליח עושה שליח for once we know that both the איש and the אשה can appoint שליחים, therefore if the שליח האיש is שליח עושה the same will apply to שליח האשה. [Or מילי לא מימסרא לשליח; שליח האשה cannot be שליח עושה for it is merely words and שליח האשה maintains that a שליח עושה שליח.]

⁵ Generally a קטנה can be מגורשת (see ד"ה תנן); this must be referring to such a young קטנה that has no understanding and continually returns to her former husband.

and the **שוטה** respectively) **that even if he sends her away, nevertheless she returns.** There is no extra **ושלחה** it is necessary for this **דרשה** to exclude a **שוטה** from **גירושין**. There is only one **ושלחה** remaining and that is necessary to teach that a man and a woman can make a **שליח**; from where can we derive that a **שליח עושה שליח**.⁶

answers: תוספות

ויש לומר דושלחה בתרא יש שתי דרשות דמצי למימר ונתן בידה ולשתוק –

And one can say; that in the last שלחה there are also two דרשות, for the שלחה could have merely said ונתן בידה and remain silent without adding שלחה - מביתו

מדכתב ושלח שמע מינה לדרשא ומה"א דושלחה נפקא דרשא אחרת⁷ –

Since the תורה added and wrote ושלח it is evident that it is for a דרשה, and from the additional ה"א of שלחה we may derive another דרשה. There are therefore two דרשות in the last שלחה; one to exclude a **חוזרת** והיא חוזרת and one to teach us that **שליח עושה שליח**.⁸

offers an alternate explanation: תוספות

ורבינו חננאל פירש דמושלחה אחרון דריש כולו –

And the ר"ה explained that we derive all three לימודים (including שליחות of שלחה) from the last שלחה. תוספות now explains the three דרשות from (the last) שלחה -

ודריש שלח דהוה מצי למימר ונתן בידה וכן וי"ו דושלחה וכן ה' דושלחה –

For the ר"ה is דורש the superfluous word ושלח; it is extra for it could have merely said ונתן בידה without adding שלחה and similarly the וי"ו of שלחה

⁶ See (הארוך) מהרש"א who asks that we can answer תוספות question that just as there are two דרשות in the first שלחה there are two דרשות in the second שלחה (which seems to be תוספות answer). The מהרש"א explains that the דרשות of the first שלחה are based on the משמעות (the understanding) of the פסוק; the תורה did not write **וגירשה**, only **ושלחה** in order that we should interpret it to teach us שליחות both for the man (from שלח) and for the woman (from שלחה without the ה"א (מפיק ה"א)). However in the second שלחה we cannot derive anything from the משמעות of the פסוק (the exclusion of חוזרת והיא חוזרת can be equally derived if the תורה would have written **וגירשה** [it will exclude this one who is חוזרת]); we derive the rule of משלחה (מגרשה והיא חוזרת) because the second שלחה is superfluous (as תוספות will shortly state). תוספות is now of the opinion that if a word is superfluous we can only derive one דרשה from this word; in this case חוזרת והיא חוזרת, so from where do we derive that שליח עושה שליח! [From the לשון of תוספות, however, it seems that in the question תוספות assumed that משלחה והיא חוזרת is derived from the משמעות of שלחה (with a ה' (מפיק ה' as תוספות writes 'דהכי משמע ושלחה'); it is only in the answer that תוספות maintains that the second שלחה is superfluous. (See footnote # 10)] וצע"ק

⁷ See previous footnote # 6. תוספות answers that even by a יתורא we can break up the word and say there was no need to add the ה"א (one דרשה) and no need to write the ושלח either (a second דרשה).

⁸ It seems that תוספות is not particular which of the two לימודים (of שליח עושה שליח and חוזרת והיא חוזרת) are derived from which דרשה (the ה"א or שלח). However in תוספות הרא"ש it states clearly that the exclusion of חוזרת והיא חוזרת is derived from the ה"א; indicating that שליח עושה שליח is derived from ושלח. [It appears from the הגמרא לשון שלח of הגמרא that it is the extra ה' that teaches שליח עושה שליח.]

and also the 'ה of ושלחה are all superfluous. There are therefore three דרשות to be derived from the one word of (the last) ושלחה⁹ –

ואידך ושלחה איצטריך להך דרשא דמשלחה ואינה חוזרת¹⁰ –

And the other (the first) ושלחה is necessary for this דרשה that גירושין applies only to a משלחה ואינה חוזרת.

וזה לשון רבינו חננאל דתניא שלח מלמד שעושה שליח –

And this is the quote of the ר"ח; for we learnt in a ברייתא it says שלח to teach us that he appoints a שליח. The ר"ח –

פירוש ושלחה מביתו אחרון הוה ליה למיכתב ונתן בידה –

explains that concerning the last ושלחה מביתו The פסוק could have merely written ונתן בידה without adding ושלחה –

ולמה כתב שלח לומר שעושה שליח –

So why did the תורה write שלח to teach that he makes a שליח. The תורה –

הוסיף ה' דכתיב שלחה מלמד שהיא עושה שליח –

Added a 'ה for it is written ושלחה, teaching us that she appoints a שליח –

ושלחה הוסיף ו' עוד מלמד שהשליח עושה שליח:

שליח עושה שליח ו' is written with an additional ו', teaching that ושלחה is written with an additional ו'.

SUMMARY

According to ושלחה the first שליחות of the man (ושלח) and שליח of the woman (ושלחה) and the second [extra] ושלחה teaches שליח (ושלחה) and excludes ויהא חוזרת (from ושלח) and שליח (from ושלחה) and the second [extra] ושלחה teaches שליחות הבעל (from שלח), שליחות האשה (from ושלחה) and שליח (from ושלחה) שליח עושה שליח.

THINKING IT OVER

Why according to the ר"ח the first ושלחה teaches ויהא חוזרת and the second ושלחה teaches שליחות, and according to רש"י it is the reverse; from the first ושלחה we derive שליחות and from the second that (שליח עושה שליח) and משלחה ויהא חוזרת?

⁹ See footnote # 7. Even when a word is superfluous, we can derive additional דרשות from the various additions to the word.

¹⁰ We derive the exclusion of ויהא חוזרת משלחה from the first ושלחה not because it is superfluous (for it is not), and not because of the שינוי הלשון (from וגירשה to ושלחה [see footnote # 6]), but rather from the simple reading of the word ושלחה (see מהרש"א). See [bracketed ending to] footnote # 6.